

KATOLIK

MILWAUKEE, WIS.

CZASOPISMO POŚWIĘCONE INTERESOM POLAKÓW KATOLIKÓW W AMERYCE.

Nr. 10.

Czwartek, 20-go Lipca, 1899.

Rok IV.

Kwarantanna w Santiago.

Z powodu szerzącej się w Santiago żółtej febrы, zarządził tamtejszy komendant, generał Wood kwarantannę w tem mieście. Żaden urzędnik, oprócz należących do sanitarnego oddziału nie ma wstępu do miasta. W mieście zaś mają się opiekować chorymi dwaj lekarze stale. Inni lekarze mają nadzór nad szpitalami żółtej febrы na całej wyspie. Amerykańskie hotele w Santiago są zamknięte; sprzedaż trunków upajających zakazana, a aresztowanie pijanych nakazane; główne hotele i gospody wyliczone są w rozporządzeniu tem imieniem. Wszystko wojsko przekwaterowano ze Santiago do Sougo z wyjątkiem oddziału fortecznego, zostającego stale w Morro Castle. Główne kwatery wszystkich urzędów przeniesiono do Christo, a kolejom i liniom parowców wydano zakaz przywożenia amerykańskich do miasta. Jeżeli przepisy te nie stłumią żółtej febrы, jeżeli rozszerzy się i na inne miejscowości, to choroba ta poprze o wiele silniej Gomeza zdanie, wypowiedziane na zgromadzeniu 11. bm. w Hawanie, niżeli silna armia. Generał Gomez wyraził się bowiem we wzmiankowanym przemówieniu na sali teatralnej, iż żąda on zupełnej niezawisłości Kuby; oświadczył, iż jest separatystą, żądającym odłączenia się nie tylko od Hiszpanii, lecz od każdej innej narodowości. Będziemy Amerykanom wdzięczni, lecz nie znaczy to bynajmniej, abyśmy się do ich opiekunstwa zastosować mieli. Oświadczyliśmy im to samo, co ich osadnicy w 1776 Anglii oświadczyli.

Równie więc Aguinaldo na Filipinach jak Gomez na Kubie tłomaczy dokładnie, którą drogą do przyjaźni Amerykanów z narodami i do własnego ich dobrobytu.

DWA OKRETY ANGIELSKIE OFIARĄ BURZY W AUSTRALII.

Według doniesienia z Perth w Australii zatonął okręt angielski "Carlisle Castle" podczas gwałtownej burzy wraz ze załogą w zachodniej Australii.

Drugi okręt "City of York" rozbił się przy wyspie Rott-nest, lecz ze załogi ocalało 15 ludzi, a 4 utonęło.

Burza szalała 12 lipca na Oceanie Spokojnym z niezwykłą gwałtownością, a szczególnie na Oceanie Indyjskim.

OFIARA STRAJKU.

Wedle telegramu do Nowojorskiej prasy zamierzał na przedmieściach berlińskich malarz Karol Marken uasić troje swych dzieci i zakutę żonę w pomieszczeniu zmysłów, którego powodem miał być ostatni strajk berlińskich malarzów. Na krzyk żony, która zauważyła niewłaściwe zachowanie się Markena i szczególnie niespokojny nastrój jego umysłu, przybyły i przyszło innych osoby katastrofie. Pozbawiony zupełnie środków utrzymania skutkiem strajku popadł w obłęd umysłowy. Nieszcześliwego odesłano do zakładu obłąkanych.

Nadzieje Aguinalda wylane w mowie.

Z OKAZYJ ROCZNICY OGŁOSZENIA NIEPODLEGŁOŚCI.

Aguinaldo, filipiński wódz miał w głównej swej kwaterze, w Tarlac, z okazji obchodzenia rocznicy ogłoszenia niezawisłości mowę patriotyczną do filipińczyków, zapalającą do wytrwania w obrobie niezawisłości wyspiarzów. Z wstępu jego mowy wynika, że nadzieje filipińskiego bohatera zasadzają się głównie na doktrynie amerykańskiej Monroego i stronnictwie amerykańskim, przeciwnem obecnej wojnie na archipelagu filipińskim. Z tego powodu wzywa on wyspiarzów do wzmocnienia węzłów jedności i wytrwania we walce dla utrzymania drogiej niezawisłości. Jak Monroe powiedział ze Ameryka dla Amerykanów, a każdy nieprzyjacielem Stanów Zjednoczonych, ktoby usiłował na amerykańskiej ziemi swoje zwierzchnictwo zaprowadzić, tak Aguinaldo ogłosił dla swoich żołnierzy tę samą zasadę, że Filipiny dla Filipin, a każdy ich nieprzyjacielem, ktoby tam chciał swe zwierzchnictwo zaprowadzić. Mowa Aguinalda będzie się dla filipińczyków podobną podmiotą do walki, jak w starożytności pieśni wojenne Ateńczyka Tyrteusza.

PRZERZEDZONE SZEREGI OCHOTNICZE.

Z Manili nadeszła wiadomość 11. bm., że pułki ochotnicze osłabiła ustawiczna czynna służba wojenna w podzwrotnikowym klimacie. Od połowy maja do tej chwili jest 20 procent ludzi z każdego pułku na liście chorych, a we wielu pułkach nawet 25. procent zalega szpitalnie; w niektórych pułkach jest załedwie trzecia część ludzi pod bronią. Z pośród oficerów pułku Nebraska jest 24 na liście chorych, a 20 z pułków: Montana, Kansas, Washington i Południowa Dakota. Pułk Montana liczy 160 rannych i poległych, zaś pułk Nebraska 200.

Z regularnej armii, czyli z liniowego wojska ucierpiał najwięcej trzeci pułk artylerii, stracił bowiem 123 ludzi w rannych i poległych. Potrzebę więc uzupełnienia tych sił zastąpił nowy werbunek rekruta, którego już 800 sztuk zaaigniono w zeszłym tygodniu.

SZWEDZKIEGO KRÓLA RADOŚĆ Z NIEMIECKO-FRANCUSKICH KOMPLEMENTÓW.

Z powodu wizyty cesarza niemieckiego na francuskim okręcie "Iphigenia" i wymiany przy tej sposobności telegramów komplementarnych między naczelnikami obu tych narodów, przesłał król szwedzki, Oskar, pisma swe odrębne: cesarzowi Wilhelmmowi i prezydentowi Loubetowi z wyrażeniem swej radości, iż nastąpił między najważniejszymi państwami cywilizacyjnymi państwami Europy pierwszy krok przyjaznego zbliżenia się, jak niemniej, że się to stało na obszarze jego królestwa (szwedzkiego).

Chińskie uzbrojenia.

I Chiny nabierają przekonania, że od konferencji pokojowych nie zależy pokój ani bezpieczeństwo słabszych. Okrety wojenne zamawiają w Niemczech. Chiński poseł w Berlinie otrzymał zlecenie od swego rządu, aby zawarł kontrakt ze szwedzką firmą "Vulkan" na zbudowanie w tamtejszych warsztatach okrętów z dwóch okrętów wojennych po 8000 ton obejmujących i sześciu pancernych krążowników o łącznej wartości po 3500 ton.

Równocześnie ma tenże poseł obstarować pięćdziesiąt szybkościowych dział. Termin do zbudowania okrętów wojennych wyznaczył rząd na 30 miesięcy.

NOWA EPOKA W JAPONII.

Od 17. bm. wchodzi w życie nowy kontrakt handlowy między Stanami Zj. a Japonią i niemal wszystkimi państwami Południowej Ameryki. Kontrakt wzmiarkowany zawarto jeszcze 22 listop. 1894 we Washingtonie, lecz zgodzono się wtenczas, aby takowy dopiero od 17 lipca 1899 nabył mocy obowiązującej. Kraje, mające obecnie układy handlowe z Japonią, są: Stany Zjedn., Wielka Brytania, Niemcy, Francja, Rosya, Austria, Włochy, Hiszpania, Szwecya, Norwegia i Peru.

Skutkiem tych kontraktów będą musieli zagraniczni kupcy, prowadzący handel w Japonii, opłacać temuż państwu podatki i będą tam mieli kupieckie przywileje, których dotąd nie mieli.

Rząd zaś japoński staje przeto w szeregu państw cywilizowanych Europy i Ameryki od dnia 17. lipca br. włącznie pod względem praw międzynarodowych. Będzie on więc na przyszłość porównywalnym przykładem dla współplemiennego państwa Chińskiego w Azji, które mimo olbrzymiej liczby mieszkańców i rozległości obszaru, nie ma jeszcze tego uznania wśród cywilizowanego świata.

OFIARY TRZESIENIA ZIEMI W KOPALNIACH.

We Westfalii zapadła się jedna galerya kopalni Rehnighausen skutkiem trzęsienia ziemi i nastąpiło zasypanie sześćdziesięciu górników, w chwili tego wypadku pracujących. Kilku zasypanych wydobyto w porę żywych, chociaż ciężko uszkodzonych; los reszty wykaże się później. Wstrząśnienie, było na znacznej przestrzeni, gdyż nie tylko we Westfalii, ale i w Lublanie, stolicy Krainy, dało się w tymże czasie czuć chociaż mniej silne. W mieście westfalskiem Herne nastąpiły załamania murów i pogrucho-tało okna.

ZBYTECZNA GORLIWOŚĆ PATRYOTYCZNA UKARANA.

Pewien hotelista niemiecki w Honolulu wywiesił na budynku swym niemiecką flagę. Amerykańscy zaś majtkowie zerwali ją i rzucili na ziemię. Władze amerykańskie zawiadomiły natychmiast niemieckiego konsula, że nieomieszkają ukarać swoich zbyt gorliwych patryotów.

Wypadki w Azji.

Zeszłego tygodnia przywiózł przybyły okręt japoński "Olympia" do Tacoma w stanie Washington z ładunkiem 300 ton herbaty wiadomość o pojawieniu się zarazy na dwóch parowcach, które odbywają kwarantannę z tego powodu: jeden w porcie japońskim Nangasaki, drugi pod Yokokohamą. Na tym ostatnim umarło 2 majtków na zarazę.

W Chinach zaniepokoiły ludność włoskie okręty wojenne, manewrujące na morzu Żółtem, co prawdopodobnie było i powodem oburzenia przeciw Niemcom, jako pierwszym pionierom z pośród cisańszych się dziś do państwa Niebieskiego mocarstw europejskich. Na budujących kolej Niemców w pobliżu Kiau Czau rzuciły się tysiące zbrojnych wieśniaków warkoczowych i opierali się dzielnie niemieckiej infanterii, ale gdy z nich przypłaciło życiem swą śmiałość, ustąpiła reszta przewadze broni.

W pobliżu Kirin zamordowali niemal równocześnie chińczycy 2 rosyjskich inżynierów i 10 kozaków.

W Japonii zabiła eksplozja prochu koło Szinkey-Yei 30 ludzi i zburzyła 300 domów.

W miejscowości Takawa Gori zginęło w kopalni węgla 100 górników skutkiem nagromadzonych zabójczych gazów.

WŁOŚCI I FRANCUZI WE WALCE.

We francuskim mieście Aubagne, położonem o 10 mil na wschód od Marsylii wywiązała się w tych dniach śmiertelna bójka, w której Włoch zasztyletował Francuza, ale zaraz swe zuchwałość życiem przypłacił, bo chociaż go nie wieszano na amerykański sposób bez wyroku, to jednak wyspała mu zgromadzona doraźnie ciżba tyle kul i kłaków, że ducha pod nimi wyzionął. Na koncercie włoskim, odbywającym się w o-grodzie, zasztyletował Włoch młodego Francuza. Z uwagi, iż miejscowość tamtejsza zamieszkała jest w znacznej części przez Włochów, wezwano policję z Marsylii celem przywrócenia porządku i zabezpieczenia ich życia przed uniesieniem publiczności.

PRZYROST WYCHODZÓW.

Sprawozdania, przedkłada-ne do biura emigracji we Washingtonie, wykazują, że po koniec czerwca 1899 wyłondowało 82,579 imigrantów więcej niż w takim samym czasie okresie w którymkolwiek z ubiegłych ostatnich lat dzie-sięciu. Ogólna liczba przybyłych do Stanów Zjednoczonych w ciągu ostatniego roku po datę powyż wymienioną wynosi 411,878.

Komisarz emigracji sądzi, że powodem tego jest obecny pomyślny rozwój przemysłu i skuteczna wojna z Hiszpanią. W ciągu ostatnich dwóch lat było z poza Oceanu wiele zapytań o położenie krajów, kwalifikujących się do rolnictwa w rozmaitych stanach. Z tego powodu proponuje komisza dla emigracji, aby się biuro dla emigracji porozumiewało z fabrycznymi inspektorami i dopomagało wychodźcom do dostania się do tych miejscowości, w którychby odpowiednie dla siebie znaleźć mogli zajęcie.

Niemiecki ruch przeciw wojnie.

12. b.m. odbyło się w Canton, O walne zgromadzenie obywateli niemieckiej narodowości w interesie pokoju z Filipińczykami. Wprawdzie nie proponowało zgromadzenie żadnej ugody bezpośredniej, lecz powzięło rezolucję, protestującą przeciw prowadzeniu wojny z wyspiarzami i przeciw przyniemu z Anglią.

Wezwanie czyli impuls do tego dała gazeta "Volkszeitung" wychodząca w Ohio. Rezolucję, powziętą na rzeczom zebraniu wysłano do prezydenta i do rozmaitych stowarzyszeń niemieckich; wybrano również komitet, mający się zająć zwołaniem zgromadzenia na wielki rozmiar. Jakkolwiek ruch tego rodzaju odbywa się w chęci służeńia dobrej sprawie; jakkolwiek zwołujący walne zgromadzenia obywatele mają na celu dobro kraju i chęć o-szczędzenia mu jeżeli nie klęski politycznej w przyszłości, to przynajmniej materyalnej, jednak wątpić nie można, iż wiadomość taka zaostrzy wy-trwałość powstańców w opo-rze i ukołyszcie ich nadziejami, że wywalczą zupełną niezawisłość.

REZYGNACJA.

W Detroit, Mich., zrezygnował w środę zeszłego tygodnia Wbny ks. Romuald Byzewski z posady rektora parafii Najśw. Serca Maryi, którą objął po śmierci ś. p. ks. Kolaszńskiego.

WZROST LICZBY STUDENTEK.

Na niemieckich uniwersytetach wzrasta liczba studentek. Przed trzema laty było ich w całym państwie niemieckim 105. obecnie jest ich 414. Zważywszy że uniwersytetów jest w Niemczech 10, widzimy już dzisiaj w każdym uniwersytecie przeciętnie czterdzieści damskich kapeluszków; za trzy lata będzie ich 800, a w pierwszej ćwierci wieku 20. konieczne parę tysięcy. W miarę tego wzrostu uniwersyteciarek, nie będzie się miał z kim ożenić w przy-szłym wieku żaden niemiecki uczonec, czyli inaczej świadomy przeznaczenia kobiety — na dobrą gospodynią domu i tak-każ matkę. Trudno bowiem żądać, by kobieta ze studiami uniwersyteckimi miała zamiłowanie w pielegnowaniu dzieci i kucharstwie.

NACZELNIK ARMII ZBRAWIENIA W OBROTACH.

Generał W. Booth, dowódca armii Zbawienia, o mało nie uległ napadom jakiegoś awanturnika w Sodermahnu, na przedmieściu Stockholmu. Ga-tunek ważny publicznego na-bożeństwa tej sekty miał się odbyć w Szwecyi na przedmieściu Stockholmu i zaproszony naczelnik przybywał właśnie z Anglii, a tłumy sekciarzy zgromadziły się na oznaczonem miejscu zbornem, do którego jechał jen. Booth. Z pośród zgromadzonych poskoczył jeden na stopień jego brzojki z kawałkiem żelaznej rury gazowej, lecz policyant powstrzymał cios i ocalał Booth, zaś awanturnik umknął w natłoku.

Ciekawa ustawa w Illinois.

Od 15 b.m. weszła w życie nowa ustawa w miastach stanu Illinois, przepisująca warunki dzierżawy mieszkań. Według niej nie wolno pomieszczać więcej jak 6 osób w jednym pokoju sypialnym na nocny spoczynek, gdyż wedle przepisów sanitarnych ma mieć każda osoba 400 stóp sześciennych przestrzeni. Każdy właściciel domu musi wedle tej ustawy podawać co-roczenie 1 marca powiatowemu sekretarzowi liczbę swych lokatorów i osób pojedynczych. Zdaje się jednak, że pod pozorem pieczołowitości o zdrowie mieszkańców rozchodzi się o przeszkodzenie w zmniejszeniu dobrowolnem mieszkań w różnych wardach podczas kampanij wyborczych.

Z tego powodu będą zmuszeni właściciele tak zwanych kasarni robotniczych przebudowywać tkowe — inaczej zamkniętoby je w myśl powyższej ustawy.

Dlatego też zamierzają ci właściciele udowodnić niekonstytucyjność rzeczonej ustawy, jako wdzierającej się w sprawy życia prywatnego w łonie rodziny. Czy jednak zdołają to udowodnić wobec przepisów sanitarnych, wątpić należy.

STRAJK SŁUŻBY KOLEJOWEJ

w Brooklinie z obniżenie cen jazdy w Detroit.

W niedzielę, 16 lipca rozpoczął się w Brooklinie strajk służby kolei ulicznej na wielki rozmiar. Godzina 5. z rana była umówionym terminem do zaniechania wszelkiej czynności. Z tej też uderzeniem pozostawiali na torach wagonynawet ci, którzy się na drodze z nimi znajdowali. Kompania próbowała puścić w ruch swe wagony za pomocą ludzi, nie należących do unii, lecz to było właśnie powodem do powstałego zaburzenia. Druty poprzecinano, szyny powyrwane, a ludzi, zastępujących strajkierów kamienowano; nawet policyi stawiało opór zbiegowisko około 3000 ludzi. W ciągu dnia nastąpiło na kilku miejscach aresztowania. Powodem strajku jest nie zachowanie ze strony kompanii planu 10 godzinnej pracy tudzież żądanie ze strony służby dwa dolary dziennie za 10 godzin, a 20 centów za godzinę nadobowiązkową. Trzystu policyantów przybyło w ciągu dnia z Nowego Yorku dla wzmocnienia brooklińskiej siły, zarim zdołano utrzymać jakiś taki porządek.

Równocześnie z brooklińskim strajkiem obtaniono jazdę koleją uliczną w Detroit na 3 centy. Z uwagi, że służba kolejowa w Detroit nie jest tańszą niż gdzieindziej, a kompania tamtejsza sama ogłosiła zniesienie cen jazdy, domyslać się wypadła zbytecznego łakomstwa tam, gdzie ceny jazdy droższe, a służba kolejową niezadowolony.

Koszta radości z 4. lipca 1899

141 OFIAR W ŻYCIU LUDZKIEM.

Dla sprawdzenia, ile też życia ludzkiego kosztowała w br. radość, praktykowana w dniu 4 lipca na pamiątkę ogłoszenia niezawisłości Stanów Zjednoczonych, pozierała chicagowska "Tribune" od swych korespondentów sprawozdania, dotyczące wypadków utraty życia ze wszystkich zakątków tego kraju i zestawiała wykaz, którego ogólna liczba jest 141 samych wypadków śmierci, nie mówiąc już nie o pokaleczeniach, o ciężkich i lekkich uszkodzeniach. Między zmarłymi było wielu chłopców, poranionych pistoletami do zabawy, wielu sparaliżowanych wśród eksperymentowania z ogniami sztucznymi, a największa ilość skutkiem porażenia gardła tak, że ust otworzyć nie mogli do śmierci. Zważywszy, że w przeciągu całorocznej wojny na Filipinach nie wyginęło więcej od kul nieprzyjacielskich, jest to dosyć kosztowny zwyczaj, który gdyby zastąpiono zwyczajem odprawiania nabożeństwa dziękczynnego za uzyskaną wolność, zostałoby corocznie 141 ludzi, przeważnie młodych przy życiu.

JEDEN Z NAJPEWNIJSZYCH BANKÓW

zamknął swe wypłaty 14. b.m.

Zdumieni wierzyciele banku pierwszorzędnego, istniejącego od lat 25. w powiecie Middlesex, N. J., ujęli go zamkniętym z powodu deficytu w kwocie sto tysięcy dolarów. Kasyer usiłował przez jakiś czas pokryć sprawę fałszywymi zapiskami w księgach bankowych, aż w końcu nie uchodziła już i ta sztuka. Obecnie siedzi on we więzieniu powiatowem Middlesex w Perth Amboy, gdzie nie chce udzielić żadnych informacji względem braku gotówki, która wedle zdania prezydenta banku ma podobno przewyższać \$100,000. Mówi on tylko tyle, że mu przykro jest, iż bankowi sprawił kłopot tudzież swej zonie i swym dzieciom. Kaucya jego wynosiła \$50,000.

Drugi bank "Germania" w St. Paul zamknął państwową kontrolę banków 17-go b.m. i to po raz drugi w przeciągu 3 lat.

Pomimo tylu smutnych doświadczeń zawsze się znajdują naiwni, co wolą oddawać swoje krwawo zapracowane oszczędności do banku niż na hypotekę.

"Wielkopolarin", tygodnik, wychodzący w Pittsburgu, zaśługuje sobie wśród tutejszej prasy na uznanie. Nie spieszyliśmy się z ocenianiem jego wartości w chęci służeńia dobrej sprawie, t.j. aby z pozoru nie osądzić niesprawiedliwie świeżo powstałego piśma na szkodę albo społeczeństwa albo wydawców. Dziś atoli, po wydaniu 10ciu numerów takowego, uważamy za miły obowiązek oddania mu należnej pochwały.